

Micro's

In 2012 heb ik ook een aantal nieuwe micro's gevangen in St.Nicolaasga:

Heliozelidae: Antispila metallella Foto: zie blzd. 19

Tineidae: Niditinea fuscella

Gracillariidae: Parornix betulae
Caloptilia betulicola

Glyphipterigidae: Acrolepiopsis assectella

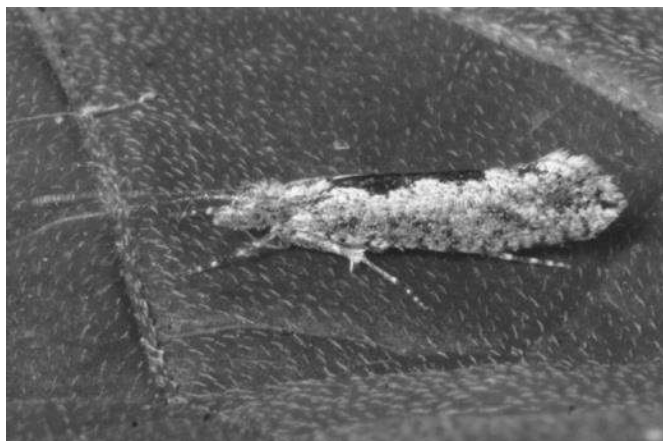
Ypsolophidae: Ypsolopha vittella

Coleophoridae: Coleophora flavipennella

Tortricidae: Hedya pruniana

Hedya salicella

Archips crataegana Foto: zie blzd. 19



Ypsolopha vittella

Foto: Andy Saunders

Leeuwarder Bos 141 soorten rijker Peter Koomen

De weersvoorspellingen waren desastreus. In de weken vóór het weekend 23/24 juni 2012 hielden we nauwlettend alle buienplanners en regenpluimen in de gaten. Ze wezen maar op één ding: héél véél regen. Dat konden we dat weekend niet gebruiken, want vanuit het Natuurmuseum Fryslân was toen een soortenweekend gepland in het Leeuwarder Bos. Geïnspireerd door de landelijke 1000-soortendagen en andere 'bioblitzen' wilden we eens proberen zo veel mogelijk specialisten naar het bos te lokken om bij te dragen aan een soort van nulmeting: wat komt er nu, 20 jaar na aanplant, voor in het Leeuwarder Bos. Als je eenmaal zo'n lijst hebt, kun je kijken of er in de toekomst veranderingen optreden. De gemeente Leeuwarden doet haar best om via allerlei kleine ingrepen het bos natuurlijker te maken, maar levert dat ook iets op? Eigenlijk zou je daar een gedegen monitorprogramma voor op moeten zetten, maar daar heeft gemeente noch museum geld of mankracht voor. Wat wel kan: zoveel mogelijk gegevens bij elkaar sprokkelen en kijken of daar in de loop der jaren een trend in te ontdekken

is. Het museum wil daar ook graag kinderen bij betrekken. Een veldje achter in het bos is gebombardeerd tot 'buitenlokaal'. Kinderen kunnen hier vanaf het museum komen via een praamvaart. In het bos doen ze heus onderzoek naar flora en fauna. De gegevens daarvan worden gepubliceerd op waarneming.nl.

Het uitvoeren van de nul-meting was in 2012 in handen van Jeroen Breidenbach, stagiair van hogeschool Van Hall Larenstein. Hij wist heel wat mensen/natuurwerkgroepen te mobiliseren en gegevens te ontfutselen. Hij droeg ook zelf een aanzienlijk steentje bij door regelmatig naar vogels, nachtvlinders en andere insecten te kijken. Hij wist zelfs een keer de voorpagina van de Leeuwader Courant te halen. Hij legde een basiscollectie aan van zo'n 800 exemplaren. Beestjes met meer dan zes pootjes werden door ondergetekende gedetermineerd. Apotheose van deze verzamelinspanningen had hét soortenweekend van 23/24 juni 2012 moeten worden. De soortenteller stond vlak daarvoor op zo'n 663 soorten. Zou het lukken om in dat weekend over de 1000 heen te komen? NEV-noord, Vlinderwerkgroep (Janny en Siep Sinnema), Paddenstoelenwerkgroep, Schelpenwerkgroep, IVN-plantenmensen, vogelaars en zoogdieraars waren gecontracteerd.



Foto: Jeroen Breidenbach

Een grote boerenschuur was geregeld, excursies en ander publieksactiviteiten waren gepland, vrijwilligers waren beschikbaar om allerlei zaken in goede banen te leiden, er was een veilige plaats voor een malaiseval, en er was toestemming voor lichtvallen. En toen dreigde het dus alleen maar te gaan regenen. In allerijl werden nog een paar binnenactiviteiten geregeld: een microscoop met projectiescherm waarmee vangsten bekeken konden worden, een dia-show van reeds gevonden biodiversiteit, en een tentoonstellinkje met opgezette vogels. Centraal stond een beeldscherm waarop live de soortenstand bijgehouden werd (voor iedereen toegankelijk):

http://waarneming.nl/1000_soortendag_leeuwarderbos.php).

Uiteindelijk bleek het weer mee te vallen. De zaterdag werd nog best een aardige dag, hoewel vrij koud en winderig. Er konden een aantal publieksexcursies (beestjes, paddenstoelen, planten, vogels) worden gehouden. Het soortenaantal steeg gestaag. 's Avonds konden de medewerkers zelfs in de zon barbecueën. Daarna waren er nog een vleermuizen- en een nachtvlinderexcursie, waar veel publiek op af kwam. De zondag viel volgens voorspelling in het water. De muizenexcursie (leggen van 's nachts uitgezette live-traps) trok maar twee bezoekers. Pas 's middags kwamen er nog een paar, tijdens een uurtje bijna-droogte. Intussen werd van de nood en deugd gemaakt: er werd zoveel mogelijk diversiteit uit een naburige sloot gevist en het interieur van de schuur werd grondig op spinnen geïnspecteerd. Binnenstromende gegevens van zaterdagvangers werden verwerkt. Uiteindelijk bleef de teller op 804 soorten hangen. Toch weer 141 soorten erbij! Het totaal aantal hadden we graag in de vorm van een 'soortencheque' willen aanbieden aan de Leeuwardse wethouder van biodiversiteit, maar die was door het slechte weer helemaal in war geraakt, had zich bij de open haard genesteld en was het soortenweekend helemaal vergeten.....



Foto: Jeroen Breidenbach

Tijdens het weekend werden de volgende soorten geleedpotigen waargenomen:

Libellen (3 soorten)

- | | |
|---------------------|---------------------------|
| 1. Platbuik (larve) | <i>Libellula depressa</i> |
| 2. Azuurwaterjuffer | <i>Coenagrion puella</i> |
| 3. Lantaarntje | <i>Ischnura elegans</i> |

Haften (1 soort)

- | | |
|----|-------------------------------|
| 1. | <i>Caenis robusta</i> (larve) |
|----|-------------------------------|

Wantsen (4 soorten)

- | | |
|-------------------------------|--------------------------------|
| 1. Gewoon Bootsmannetje | <i>Notonecta glauca</i> |
| 2. Poelschaatsenrijder | <i>Gerris lacustris</i> |
| 3. Groene Stinkwants | <i>Palomena prasina</i> |
| 4. Gestreepte Eikenblindwants | <i>Rhabdomiris striatellus</i> |

Dagvlinders (4 soorten)

1. Klein geaderd witje
2. Kleine vos
3. Bont zandoogje (rups)
4. Atalanta

Pieris napi
Aglais urticae
Pararge aegeria
Vanessa atalanta

Nachtvlinders incl. micro's (74 soorten)

1. Essenmot
2. Hopwortelboorder
3. Gewoon kroeskopje
4. Wilgenstelmtot (mijn)
5. Eenstipslakkenspoormot
6. Wilgenstippelmot (rups)
7. Meidoornstippelmot (rups)
8. Hoornaarvlinder
9. Gestippelde houtvlinder
10. Spikkelbladroller
11. Zwartepopulierenbladroller
12. Bramenbladroller
13. Kersenbladroller
14. Zilvervlekbladroller
15. Groene eikenbladroller
16. Brandnetelmot
17. Bonte brandnetelmot
18. Kroosvlindertje
19. Gewone grasmot
20. Liesgrassnuitmot
21. Waterleliemot
22. Lichte granietmot
23. Krabbenscheermot
24. Witvlekkruidenmot
25. Groot avondrood
26. Ligusterpijlstaart
27. Vuursteenvlinder
28. Orvlinder
29. Peper-en-zoutvlinder
30. Bruine grijsbandspanner
31. Witte grijsbandspanner
32. Gestreepte goudspanner
33. Kleine groenbandspanner
34. Schimmelspanner
35. Gewone spikkelspanner
36. Grijsze dwergspanner

Prays fraxinella
Hepialus humuli
Nemapogon cloacella
Caloptilia stigmatella
Phyllocnistis unipunctella
Yponomeuta rorella
Yponomeuta padella
Sesia apiformis
Zeuzera pyrina
Cnephasia incertana
Gypsonoma oppressana
Notocelia uddmanniana
Pandemis cerasana
Pseudargyrotoza conwagana
Tortrix viridana
Anthophila fabriciana
Anania hortulata
Cataclysta lemnata
Chrysoteuchia culmella
Donacaula forficella
Elophila nymphaeata
Eudonia lacustrata
Parapoynx stratiotata
Udea olivalis
Deilephila elpenor
Sphinx ligustri
Habrosyne pyritoides
Tethea or
Biston betularia
Cabera exanthemata
Cabera pusaria
Camptogramma bilineata
Colostygia pectinataria
Dysstroma truncata
Ectropis crepuscularia
Eupithecia subfuscata

37. Ringspikkelspanner	<i>Hypomecis punctinalis</i>
38. Gerande spanner	<i>Lomaspilis marginata</i>
39. Bosbesbruintje	<i>Macaria brunneata</i>
40. Hagendoornvlinder	<i>Opisthograptis luteolata</i>
41. Groene dwergspanner	<i>Pasiphila rectangulata</i>
42. Taxusspikkelspanner	<i>Peribatodes rhomboidaria</i>
43. Geogde bandspanner	<i>Xanthorhoe montanata</i>
44. Snuitvlinder	<i>Pterostoma palpina</i>
45. Gewone worteluil	<i>Agrotis exclamationis</i>
46. Variabele grasuil	<i>Apamea crenata</i>
47. Graswortelvlinder	<i>Apamea monoglypha</i>
48. Variabele grasuil	<i>Apamea crenata</i>
49. Gamma-uil	<i>Autographa gamma</i>
50. Houtspaander	<i>Axylia putris</i>
51. Grauwe monnik	<i>Cucullia umbratica</i>
52. Koperuil	<i>Diachrysia chrysis</i>
53. Levertlek	<i>Euplexia lucipara</i>
54. Gewone stofuil	<i>Hoplodrina octogenaria</i>
55. Bruine snuituil	<i>Hypena proboscidalis</i>
56. Moerasgrasuil	<i>Lateroligia ophiogramma</i>
57. Stompvleugelgrasuil	<i>Mythimna impura</i>
58. Huismoeder	<i>Noctua pronuba</i>
59. Haarbos	<i>Ochropleura plecta</i>
60. Oranjegeel halmuiltje	<i>Oligia fasciuncula</i>
61. Donker halmuiltje	<i>Oligia latruncula</i>
62. Tweestreepvoorjaarsuil (rups)	<i>Orthosia cerasi</i>
63. Agaatvlinder	<i>Phlogophora meticulosa</i>
64. Donkere marmeruil	<i>Protodeltote pygarga</i>
65. Stro-uiltje	<i>Rivula sericealis</i>
66. Roesje (rups)	<i>Scoliopteryx libatrix</i>
67. Meldevlinder	<i>Trachea atriplicis</i>
68. Driehoekuil	<i>Xestia triangulum</i>
69. Zwarte-c-uil	<i>Xestia c-nigrum</i>
70. Grote beer (rups)	<i>Arctia caja</i>
71. Zwart beertje	<i>Atolmis rubricollis</i>
72. Satijnvlinder	<i>Leucoma salicis</i>
73. Witte tijger	<i>Spilosoma lubricipeda</i>
74. Gele tijger	<i>Spilosoma lutea</i>

Vliesvleugeligen (5 soorten)

1. Blaasgalbladwesp (gal)	<i>Pontania proxima</i>
2. Knoppergal (gal)	<i>Andricus quercuscalicis</i>
3. Moseikelgalwesp (gal)	<i>Callirhytis erythrocephala</i>

4. Aardhommel	<i>Bombus terrestris</i>
5. Steenhommel	<i>Bombus lapidarius</i>
<u>Schorpioenvliegen (1 soort)</u>	
1. Gewone Schorpioenvlieg	<i>Panorpa communis</i>
<u>Tweevleugeligen (33 soorten)</u>	
1. Diksprietregendaas	<i>Haematopota crassicornis</i>
2.	<i>Calliphora vomitoria</i>
3. Lijkenvlieg	<i>Cynomya mortuorum</i>
4.	<i>Eudasyphora cyanella</i>
5.	<i>Hebecnema umbratica</i>
6.	<i>Helina depuncta</i>
7.	<i>Hydrotaea dentipes</i>
8.	<i>Limnophora triangula</i>
9.	<i>Morellia hortorum</i>
10. Herfstvlieg	<i>Musca autumnalis</i>
11.	<i>Muscina levida</i>
12.	<i>Mydaea corni</i>
13.	<i>Mydaea urbana</i>
14.	<i>Myospila meditabunda</i>
15.	<i>Phaonia tuguriorum</i>
16.	<i>Polietes domitor</i>
17. Spekvlieg	<i>Polietes lardaria</i>
18. Gewone Snipvlieg	<i>Rhagio scolopaceus</i>
19.	<i>Microchrysa polita</i>
20. Gewoon Weidegitje	<i>Cheilosia albitarsis</i>
21. Snorzweefvlieg	<i>Episyrphus balteatus</i>
22. Bosbijvlieg	<i>Eristalis horticola</i>
23. Kustbijvlieg	<i>Eristalis abusiva</i>
24. Blinde Bij	<i>Eristalis tenax</i>
25. Gewone Pendelvlieg	<i>Helophilus pendulus</i>
26. Citroenpendelvlieg	<i>Helophilus trivittatus</i>
27. Gewone Driehoekzweefvlieg	<i>Melanostoma mellinum</i>
28. Micaplatvoetje	<i>Platycheirus albimanus</i>
29. Kleine Bandzweefvlieg	<i>Syrphus vitripennis</i>
30. Bessenbandzweefvlieg	<i>Syrphus ribesii</i>
31. Witte Reus	<i>Volucella pellucens</i>
32. Gewone Rode Bladloper	<i>Xylota segnis</i>
33. Runderdaas	<i>Tabanus bovinus</i>
<u>Kevers (10 soorten)</u>	
1. Kleine Wespenbok	<i>Clytus arietis</i>
2.	<i>Donacia semicupreal</i>
3. Negentienpuntlieveheersbeestje	<i>Anisosticta novemdecimpunctata</i>

- | | | |
|-----|--------------------------|-------------------------------|
| 4. | | <i>Hypera diversipunctata</i> |
| 5. | Gewone Geelrand | <i>Dytiscus marginalis</i> |
| 6. | Grote Spinnende Watertor | <i>Hydrophilus piceus</i> |
| 7. | Zwartpootsoldaatje | <i>Cantharis fusca</i> |
| 8. | Kleine Rode Weekschild | <i>Rhagonycha fulva</i> |
| 9. | Groen Zuringhaantje | <i>Gastrophysa viridula</i> |
| 10. | Slootschrijvertje | <i>Gyrinus substriatus</i> |

Spinachtigen (12 soorten)

- | | | |
|-----|--------------------|------------------------------------|
| 2. | Waterspin | <i>Argyroneta aquatica</i> |
| 3. | Huiswevertje | <i>Lepthyphantes leprosus</i> |
| 4. | Kielpalpwever | <i>Megalepthyphantes nebulosus</i> |
| 5. | Stalmuursluiper | <i>Scotophaeus blackwalli</i> |
| 6. | Storingsdwerdspin | <i>Erigone atra</i> |
| 7. | Aeronautje | <i>Erigone dentipalpis</i> |
| 8. | Zomerwielwebspin | <i>Metellina mendei</i> |
| 9. | Gewone Streckspin | <i>Tetragnatha extensa</i> |
| 10. | Donkere Streckspin | <i>Tetragnatha nigrita</i> |
| 11. | Rode hooiwagen | <i>Opilio canestrinii</i> |
| 12. | Schapenteek | <i>Ixodes ricinus</i> |

Kreeftachtigen (1 soort)

- | | | |
|----|--------------------------|--------------------------|
| 1. | Gewone Zoetwaterpissebed | <i>Asellus aquaticus</i> |
|----|--------------------------|--------------------------|

Dit zijn er al meer dan 141, maar dat komt doordat er nog soorten aan de lijst zijn toegevoegd die wel tijdens het weekend gevangen waren, maar pas later gedetermineerd. Totaal bezochten zo'n 180 mensen als publiek het soortenweekend. Alles bij elkaar toch een klein succesje, gezien de omstandigheden. Het natuurmuseum is dan ook van plan dit jaar iets soortgelijks te doen, waarschijnlijk in het weekend 15/16 juni. Inmiddels zijn we al over de 1000 soorten heen, maar er is vast nog veel meer.



Ligusterpijlstaart *Sphinx ligustri*
in het Leeuwarder Bos
Foto: Jeroen Breidenbach

Natuurwerkgroepen (zoals de Vlinderwerkgroep Friesland) kunnen op verschillende manieren helpen:

- gegevens van het Leeuwarderbos uit eigen collecties/bestanden invoeren op waarneming.nl;
- gegevens verzamelen door ook eens naar het Leeuwarder Bos te gaan (als daar iets opzichtigs voor moet gebeuren, graag eerst contact opnemen);
- meedoen met het inventarisatieweekend dat gepland is op 15/16 juni;
- suggesties doen voor inventarisatiemethoden die voor kinderen geschikt zijn.

Voor al deze zaken kan contact worden opgenomen met Peter Koomen (pkoomen@natuurmuseumfryslan.nl, tel. 058-23322 45 b.g.g. 44) of stagiaires Lieke Kragt of Róbin Zaat (liekekr8@hotmail.com, robin.zaat@wur.nl). (Alvast) bedankt voor iedere vorm van medewerking, vorig jaar of in de toekomst. We zullen nog wel een keer helpen herinneren!

Recensie van het nieuwe boek “*Nachtvinders belicht – dynamisch, belangrijk, bedreigd*” Gerard Bergsma

Tijdens de Landelijke Dag van de Vlinderstichting in Wageningen (2 maart) vond de presentatie plaats van het boek “*Nachtvinders belicht*”. De auteurs van het boek zijn Willem Ellis, Dick en Mathilde Groenendijk, Ties Huigens, Maurice Jansen, Jippe van der Meulen, Erik van Nieukerken en Rob de Vos.



Het boek bevat een achttal hoofdstukken en telt 164 bladzijden. Er is een voorwoord van de bekende schrijver en cabaretier Hans Dorrestijn.

De inleiding: ‘Nachtvinders zijn prachtige insecten met een intrigerende leefwijze en een grote ecologische betekenis. Daarom verdienen ze een plaats in het Nederlandse natuurbeleid en dienen ze effectief te worden beschermd’. Dit is de boodschap die de Vlinderstichting en de Werkgroep Vlinderfaunistiek (WVF) met dit boek willen uitdragen.

De aanleiding om dit boek te schrijven is een Engelse brochure uit 2006 met als titel ‘*The state of Britain’s larger moths*’. De brochure verscheen na onderzoek aan nachtvinders over een periode van 35 jaar en toonde aan, dat twee derde van de soorten in Groot-Brittannië een neerwaartse trend